

Не са били редки случаите, когато прочитайки някой документ от архивите на ДС или пък от архивите на Българската комунистическа партия пред очите ми е добивал очертаня фрагмент от репресивната и античовешка същност на режима при комунизма.

Документите обаче са един вид застинали свидетелства на времето. Те са запазили истината за фактите, но много рядко са пропити с човешка емоция. Съвсем друго внушение имат спомените. Не са малко мемоарите, които са запечатали различни картини от комунизма в България, но преди всичко те разказ на зрели хора.

Тази неделя в [електронната библиотека](#) на [desebg.com](#) представям разтърсващата книга на проф. **Георги Фотев**

„Дългата нощ на комунизма в България”.

Позволявам си да я определя като разтърсваща, защото големият български социолог е избрал друг, различен подход от историографските съчинения, посветени на периода 9 септември 1944 г. – 10 ноември 1989 г. Социологията, на която той е посветил дългогодишните си научни търсения, му помага да изгради автентични и неповторими образи и усещане за машинарията, както сам нарича комунистическата система. Тези спомени обаче не са на възрастни хора, а са преди всичко спомени, запечатани от деца, включително и негови собствени.

Няма да намерите никъде другаде по-убедителна картина от описанието на създаването на комунистическата машинария от това да го видите през очите на детето, което проф. Фотев предлага (най-близкият текст до този са спомените на Георги Марков за събитията след 9 септември 1944 г. в „Задочни репортажи за България”). За разлика от възрастните детето не знае. Децата имат собствен чист свят

Машинарията на българския комунизъм като зло

Написано от Христо Христов
Неделя, 23 Юни 2013 09:50

и емоции, които са брутално разрушени с изграждането на режима. Този фронтален сблъсък има толкова въздействащо психологическо усещане върху читателя, че предадените спечени се превръщат в реални картини и емоции.

Какво е за едно дете да убият баща му с присъда от „Народния съд“? Не се наемам да описвам усещането – вземете и прочетете книгата. Какво преживява едно дете, когато въоръжени хора с груби обноски нахлуят в къщата и заповядат за 10 минути да си съберат багажа, защото ще ги изселват, а майката им я няма? Вземете и прочетете книгата. Какво е едно дете да стане свидетел на заповед на охраната наблъсканите като животни във вагони хора да слязат и на място да отидат по нужда (включително жените)? Прочетете книгата. Какво е, когато човекът от ДС решава да се пошегува и казва: „Детенце, твоят татко е лош!“ Вземете и прочетете книгата. Какво се преобръща в душата на едно невръстно момиче, когато вижда как униформен милиционер удря с приклада на пушката в гръб майка му, защото не ръкопляска достатъчно ентузиазно по време на реч на комунистически функционер на площада (спомен на Силви Вартан)? Просто прочетете книгата.

Подходът на проф. Фотев предава емоции за минали събития, в които комунизмът в България заема истинската си форма в усещането на невинната, неподкупна душа на децата. Усещане за добро и за зло, за красиво и грозно.

Машинарията на българския комунизъм не пропуска да пороби детските души. Социологът разкрива нещо, което аз лично за първи път узнах от неговата книга. Става въпрос за системата на „Комунистическото възпитание на децата в предучилищна възраст“. Това не е българско откритие, а съветски челен опит. Брошура с това заглавие съдържа дефиниции и правила за обучението на децата в детските градини през 50-те години на ХХ век в България. Промиването на детските мозъци с образите на Ленин, Сталин и Димитров е умопомрачително! Съветският опит разиграва цели етюди как учителките да „набият“ любовта към бащата на народите чичко Сталин в главите на децата (това направо е перверзно, когато днес знаем за делата на един от най-масовите убийци в историята на човечеството).

Проф. Фотев е представил по невероятен начин като чрез учебния процес и новите учебни пособия („Буквар и първа читанка“, 1945 г.) комунистическата власт внася и копира съветския опит в новата образователна, възпитателна и социализирана парадигма за стриктно изграждане на тоталитарното господство.

Машинарията на българския комунизъм като зло

Написано от Христо Христов
Неделя, 23 Юни 2013 09:50

Написаното дотук се отнася само до първата глава от книгата, с която известният социолог предлага едно наситено с емоции и в крайна сметка ново пътуване през „дългата нощ на комунизма в България“. Това е допълнителната страница от знанието за него.

За да бъде коректен към читателите ще отбележа, че преди няколко години авторът на книгата беше обявен за сътрудник на бившата Държавна сигурност. Не съм убеден, че един агент би имал сили и е в състояние да се наеме и да напише подобен текст. Както и да сподели в него своя съкровена детска емоция, свързана с преживян ужас и отвращение при комунизма. Подобно поведение и израз на позиция не е присъщо на лицата, свързани с ДС. Не това е обаче темата на настоящата публикация.

Интелектуалната мощ на автора, съчетана с различния подход при изследването на гигантския социален феномен, какъвто е налагането на комунистическия режим в България, за мен прави книгата може би най-ценното, силно и въздействащо от всички, издадени до момента от български учени, изследвания, посветени на същността на комунистическата система.

Ще си позволя да цитирам и част от заключението, което проф. Фотев прави в края на книгата си:

„Страхът е най-силното оръжие на тоталитарно-комунистическия режим. Ето защо нищо не може да съществува, без да е опорочено. Ад, по-ужасен от Дантевия.

Кървавият терор стана ненужен, щом е изградена и заработва тоталитарно-комунистическата машинария. Той е заменен с духовен терор. Такова било времето. Историята е история. Обективната истина! Колко подла и цинична е тя. Утешават майките, децата, бащите, братята, сестрите, себе си с обективната, обективно-историческата истина. Имало и преди, имало и след това несправедливости и какво ли не. Имало и други истини. Имало и празници, имало и приятни работи, хората са се влюбвали и любили, на морето ходели, безплатно са учили, слънчеви дни имало, имало, имало... Не бил само мощен мрак.

Няма нищо по-подло, чудовищно, цинично и отвратително от „обективната истина“, защото

Машинарията на българския комунизъм като зло

Написано от Христо Христов
Неделя, 23 Юни 2013 09:50

та не е за хората, а за вещите. Над всяка истина е човешкостта. Човешкостта е близка, разбираема навсякъде, винаги е непосредствена.

*На омразата, произтичаща от нощта на ледения мрак, може да кажем само НЕ!
Решителното НЕ! В името на човешкостта.”*

Георги Фотев, „Дългата нощ на комунизма в България”, изд. „Изток-Запад”, 2008 г., 471 страници.